

**FOLKETINGET
RIGSREVISIONEN**

November 2022

**Rigsrevisionens notat om
beretning om**

Børne- og Undervisnings- ministeriets forvaltning af AUB-ordningen

Opfølgning i sagen om Børne- og Undervisningsministeriets forvaltning af AUB-ordningen (beretning nr. 13/2019)

1. november 2022

RN 1410/22

1. Rigsrevisionen følger i dette notat op på sagen om Børne- og Undervisningsministeriets forvaltning af AUB-ordningen, som blev indledt med en beretning i 2020. Vi har tidligere behandlet sagen i notat til Statsrevisorerne af 26. august 2020.

Konklusion

I maj 2020 besluttede regeringen og arbejdsmarkedets parter at reservere 500 mio. kr. i AUB-ordningen fra 2021. Folketinget har udmøntet de 500 mio. kr. på finansloven og ved en lovændring. Midlerne skal finansiere nye ambitiøse initiativer til fremme af lærepladser og styrkelse af de erhvervsfaglige uddannelser. Rigsrevisionens opfølgning viser, at udmøntningen af de 500 mio. kr. er behandlet i *Trepartsaftale om flere lærepladser og entydigt ansvar* og i *Trepartsaftale om styrket rekruttering til det offentlige arbejdsmarked*, begge fra november 2020. De 2 trepartsaftaler indeholder begge konkrete initiativer til fremme af lærepladser.

Rigsrevisionen konstaterer, at det med *Trepartsaftale om flere lærepladser og entydigt* og via udmøntningen af flere af aftalens bestemmelser i lov er blevet præciseret, hvordan Arbejdsgivernes Uddannelsesbidrag skal medvirke til at skaffe det fornødne antal lærepladser for uddannelsessøgende, herunder hvordan der skal følges op på initiativerne. Rigsrevisionen vurderer derfor, at denne del af punktet kan afsluttes. I forhold til *Trepartsaftale om styrket rekruttering til det offentlige arbejdsmarked* skal der i 2024 ske en evaluering af, om de indsatser, der er besluttet med trepartsaftalen, har givet anledning til en markant stigning i aktivitet.

Rigsrevisionen vil fortsat følge udviklingen og orientere Statsrevisorerne om:

- hvorvidt de indsatser, der er besluttet med *Trepartsaftale om styrket rekruttering til det offentlige arbejdsmarked*, har givet anledning til en markant stigning i aktivitet, jf. den forventede evaluering i 2024.

Sagsforløb for en større undersøgelse

Du kan læse mere om forløbet og de enkelte step på www.rigsrevisionen.dk

I. Baggrund

2. Rigsrevisionen afgav i april 2020 en beretning om Børne- og Undervisningsministeriets forvaltning af AUB-ordningen.

Læreplads

Den 1. januar 2022 trådte en ny terminologi på erhvervsuddannelsesområdet i kraft. Med den nye terminologi er bl.a. praktikplads erstattet med læreplads. I dette notat bruger vi derfor begrebet *læreplads*.

AUB-ordningen består af en række refusions- og tilskudsordninger, der har til formål at medvirke til at skaffe lærepladser. Børne- og Undervisningsministeriet har det overordnede ansvar for AUB-ordningen, mens Arbejdsgivernes Uddannelsesbidrag, som er en selvejende institution, står for administrationen. Ordningen finansieres af AUB-bidraget, som både private og offentlige arbejdsgivere betaler.

Beretningen handlede om, hvorvidt Børne- og Undervisningsministeriet sikrede, at der er balance mellem indtægter og udgifter i AUB-ordningen, og om ministeriet fulgte op på, om AUB-ordningen har opfyldt formålet om at medvirke til at skaffe det fornødne antal lærepladser.

3. Da Statsrevisorerne behandlede beretningen, fandt de, at Børne- og Undervisningsministeriets forvaltning af AUB-ordningen havde været utilfredsstillende, fordi ministeriet siden 2016 havde været bekendt med den daværende ubalance, hvor indtægterne systematisk oversteg udgifterne, men ikke havde håndteret ubalancen. I strid med lovgivers intentioner var der således opsamlet en relativt stor egenkapital, som forventedes at udgøre 4,6 mia. kr. ved udgangen af 2019.

Statsrevisorerne fandt det endvidere utilfredsstillende, at Børne- og Undervisningsministeriet ikke havde fulgt op på, om AUB-ordningen havde opfyldt formålet om at medvirke til at skaffe det fornødne antal lærepladser.

4. På baggrund af beretningen og Statsrevisorernes bemærkninger har vi fulgt op på følgende punkter:

Et opfølgningsskema afsluttes, når Statsrevisorerne på baggrund af indstilling fra Rigsrevisionen vurderer, at myndighedernes initiativer er tilfredsstillende.

Opfølgningsskema	Status
1. Børne- og Undervisningsministeriet initiativer til at skabe balance mellem indtægter og udgifter i AUB-ordningen.	Afsluttet i forbindelse med notat til Statsrevisorerne af 26. august 2020.
2. Børne- og Undervisningsministeriets arbejde med at følge op på, om tiltagene medvirker til at skaffe det fornødne antal lærepladser (Rigsrevisionen tilkendegav, at vi i 2022 ville orientere Statsrevisorerne om ministeriets initiativer i tilknytning hertil).	Behandles i dette notat.

5. Vi redegør i dette notat for resultaterne af opfølgningen på de punkter, der ikke tidligere er afsluttet.

Hele sagen og dens dokumenter kan følges på www.rigsrevisionen.dk og på www.ft.dk/Statsrevisorerne.

II. Børne- og Undervisningsministeriets initiativer

6. Vi gennemgår i det følgende Børne- og Undervisningsministeriets initiativer i forhold til det udestående opfølgningsspørgsmål. Dette sker med henblik på at vurdere, om ministeriets initiativer adresserer den kritik, der fremgår af Statsrevisorernes bemærkninger og Rigsrevisionens beretning. Gennemgangen er bl.a. baseret på ministeriets redegørelse og skriftlig dokumentation.

Børne- og Undervisningsministeriets opfølgning på, om tiltagene har medvirket til at skaffe det fornødne antal lærepladser

7. Statsrevisorerne bemærkede, at Børne- og Undervisningsministeriet i perioden 2009-2019 ikke havde gennemført en evaluering af, om AUB-ordningen levede op til lovens formål om, at den skal medvirke til at skaffe det fornødne antal lærepladser.

8. Af børne- og undervisningsministerens redegørelse til beretningen fremgår det, at der som betingelse for indførelsen af et fleksibelt AUB-bidrag blev reserveret 500 mio. kr. i AUB fra 2021 og frem, som regeringen og arbejdsmarkedets parter i fællesskab skulle beslutte udmøntningen af i efteråret 2020. Midlerne skulle finansiere nye ambitiøse initiativer til fremme af lærepladser og styrkelse af de erhvervsfaglige uddannelser svarende til 500 mio. kr. årligt.

9. Vores opfølgning viser, at regeringen og arbejdsmarkedets parter i november 2020 besluttede udmøntningen af de 500 mio. kr. årligt i *Trepartsaftale om flere lærepladser og entydigt ansvar* og i *Trepartsaftale om styrket rekruttering til det offentlige arbejdsmarked*. Folketinget har udmøntet de 500 mio. kr. årligt på finansloven og ved en lovændring. Trepartsaftalerne indeholder en række initiativer, som har til formål at skaffe flere lærepladser og styrke de erhvervsfaglige uddannelser. Nedenfor beskriver vi nogle af initiativerne fra trepartsaftalerne.

Initiativer til at skaffe flere lærepladser på erhvervsuddannelserne

10. Af *Trepartsaftale om flere lærepladser og entydigt ansvar* fremgår det, at der aftales en ny ansvarsfordeling for det lærepladsopsøgende arbejde, der flytter ansvaret fra den enkelte elev til erhvervsskolerne for de elever, som ikke finder en læreplads selv. Fremover har erhvervsskolerne således ansvaret for at fremskaffe og formidle konkrete lærepladser til elever, der ikke selv kan finde en læreplads. Trepartsaftalen er blevet udmøntet i *lov om ændring af lov om erhvervsuddannelser, lov om Arbejdsgivernes Uddannelsesbidrag og forskellige andre love* (lov nr. 2152 af 27. november 2021). Vi gennemgår nedenfor 2 initiativer, som er indarbejdet i loven.

Fleksibelt AUB-bidrag

I maj 2020 besluttede regeringen og arbejdsmarkedets parter at indføre et fleksibelt AUB-bidrag. Det fleksible AUB-bidrag indebærer, at der skal ske en løbende tilpasning af indbetalingerne til AUB-ordningen gennem en årlig justering ved lov af bidragets størrelse. Det fleksible AUB-bidrag blev besluttet med *Trepartsaftale om ekstraordinær hjælp til elever og læringe samt virksomheder (håndtering af ubalance i Arbejdsgivernes Uddannelsesbidrag)* fra maj 2020.

Tidligere indgåelse af uddannelsesaftaler (for elever på merkantile eux-forløb)

Skolerne skal for elever på merkantile eux-forløb sikre, at der ved 35. undervisningsuge på det studiekompetencegivende forløb er indgået uddannelsesaftaler for 46 % af de aktive elever på hver enkelt uddannelses forløb, og at der ved elevernes afslutning af forløbet er indgået uddannelsesaftaler for 66 % af de aktive elever på hver enkelt uddannelses forløb.

Faglige udvalg

Hver erhvervsuddannelse er styret af et fagligt udvalg, som er sammensat af arbejdsgivere og arbejdstagere fra det pågældende jobområde, som uddannelsen uddanner til.

Tidligere indgåelse af uddannelsesaftaler

11. Det fremgår af lov om erhvervsuddannelser (lovbekendtgørelse nr. 956 af 21. juni 2022), § 42a, at der ved 15. undervisningsuge i grundforløbets anden del skal være indgået uddannelsesaftaler for 60 % af eleverne, og at der ved 20. undervisningsuge i grundforløbets anden del skal være indgået uddannelsesaftaler for 80 % af eleverne. Målepunkterne omfatter alle elever på erhvervsuddannelserne, som er aktive på uddannelsen ved måletidspunktet, herunder også eux- og euv-elever. Dog er der andre krav til de merkantile eux-forløb. Da der i dag er meget stor spredning mellem uddannelserne i forhold til, hvor mange elever der får en læreplads i løbet af grundforløbet, skal målsætningerne indføres gradvist for de enkelte uddannelser i perioden 2022-2026.

Af *Trepartsaftale om flere lærepladser og entydigt* fremgår det endvidere, at Børne- og Undervisningsministeriet vil føre et risikobaseret tilsyn med, at udbyderne af erhvervsuddannelser lever op til kravene.

12. Rigsrevisionens opfølgning viser, at Børne- og Undervisningsministeriet har offentliggjort nøgletal for andelen af indgåede uddannelsesaftaler ved henholdsvis 15. undervisningsuge og ved afslutningen på grundforløbets anden del (20. undervisningsuge) i ministeriets datavarehus.

Midler til lærepladsunderstøttende tiltag, søgning og kvalitet på erhvervsuddannelserne

13. Af *Trepartsaftale om flere lærepladser og entydigt* fremgår det, at de faglige udvalg skal spille en markant styrket rolle i forhold til målsætninger om fremrykning, flere lærepladser og øget tiltrækning af elever, så der samlet set uddannes flere faglærte i Danmark. Der afsættes ifølge trepartsaftalen en økonomisk ramme af AUB-midlerne på 121 mio. kr. i 2021 og 119 mio. kr. årligt fra 2022 og frem til det lærepladsunderstøttende arbejde.

14. Af lov om Arbejdsgivernes Uddannelsesbidrag (lovbekendtgørelse nr. 1401 af 11. oktober 2022) fremgår det af § 12e, at de faglige udvalg afgiver begrundet indstilling til Arbejdsgivernes Uddannelsesbidrag om tildeling af tilskud til projekter vedrørende lærepladsunderstøttende tiltag, søgning og kvalitet på erhvervsuddannelserne. De faglige udvalg og institutioner, som har modtaget tilskud i kalenderåret, skal indsende en rapport om de iværksatte projekter og eventuelle effekter af dem. Arbejdsgivernes Uddannelsesbidrag skal påse, at de faglige udvalg og de tilskudsmodtagende institutioner mv. anvender tilskuddet til de projekter, hvortil det er ydet. Arbejdsgivernes Uddannelsesbidrag skal hvert år udarbejde en afrapportering over fordeling og anvendelse af tilskud i det foregående år. Afrapporteringen skal offentliggøres på Arbejdsgivernes Uddannelsesbidrags hjemmeside senest den 1. juni og sendes til Børne- og Undervisningsministeriet og Rådet for de Grundlæggende Erhvervsrettede Uddannelser til orientering.

15. Den første rapport med fordeling og anvendelse af tilskud fra puljen til lærepladsunderstøttende tiltag blev offentliggjort i juni 2022. Af rapporten fremgår det, at de faglige udvalg har anset alle projekter som succesfulde indsatser, der har bidraget til at realisere de målsætninger, som er fastlagt i *Trepartsaftale om flere lærepladser og entydigt*.

16. Ud over målsætningerne om tidlig indgåelse af uddannelsesaftaler og tilskud til lærepladsunderstøttende arbejde fremgår det af *Trepartsaftale om flere lærepladser og entydigt*, at der også er afsat midler til at forhøje lønrefusionssatsen under skoleophold for ordinære uddannelsesaftaler, kombinationsaftaler, restuddannelsesaftaler og ny-mesterlæreaftaler (220 mio. kr. i 2021 og 80 mio. kr. årligt fra 2022 og frem). Af lov om Arbejdsgivernes Uddannelsesbidrag fremgår det, at lønrefusion kan udgøre mere end 100 % af den udbetalte løn under skoleophold. Det vil fremgå af de årlige finanslove, hvilke typer uddannelsesaftaler der i givet fald vil udløse den forhøjede lønrefusion. Det vil også fremgå af de årlige finanslove, med hvilken procentsats og med hvilke takster den forhøjede lønrefusion ydes.

17. Rigsrevisionen konstaterer, at det med *Trepartsaftale om flere lærepladser og entydigt* og via udmøntningen af dele af aftalen i lov er præciseret, hvordan Arbejdsgivernes Uddannelsesbidrag skal medvirke til at skaffe det fornødne antal lærepladser for uddannelsessøgende, og hvordan der skal følges op på initiativerne. Rigsrevisionen finder initiativerne tilfredsstillende, herunder også, at Børne- og Undervisningsministeriet offentliggør nøgletal om tidlig indgåelse af uddannelsesaftaler i ministeriets data-varehus. Rigsrevisionen vurderer derfor, at denne del af punktet kan afsluttes.

Initiativer til at styrke rekrutteringen til det offentlige arbejdsmarked

18. I *Trepartsaftale om flere lærepladser og entydigt* er der afsat 78 mio. kr. i 2021 og 156 mio. kr. årligt fra 2022 og frem til indsatser særligt rettet mod det offentlige arbejdsmarked i relation til rekrutteringsudfordringerne på ældre- og sundhedsområdet. Udmøntningen af midlerne er særskilt behandlet i *Trepartsaftale om styrket rekruttering til det offentlige arbejdsmarked* fra november 2020.

19. Ét af hovedinitiativerne i *Trepartsaftale om styrket rekruttering til det offentlige arbejdsmarked* er, at løn fra grundforløbets anden del til SOSU-assistent for elever over 25 år skal få flere til at søge ind som SOSU-assistent. Med trepartsaftalen forpligter kommunerne sig således fra den 1. juli 2021 til at ansætte voksne elever på 25 år og derover allerede fra begyndelsen af grundforløbets anden del. Dermed sikres det, at de voksne elever får løn under grundforløbets anden del, og at der er en klar aftale om, hvor de skal fortsætte i oplæring efter grundforløbet. Dette skal være med til at styrke rekrutteringen til uddannelsen og reducere frafaldet. Som led i udmøntningen af trepartsaftalen er der desuden i lov om Arbejdsgivernes Uddannelsesbidrag indført et tilskud til kommunerne vedrørende lønudgifter mellem grundforløbet og hovedforløbet til disse elever.

Desuden fastsættes der i aftalen en flerårig minimumsdimensionering for antallet af lærepladser på uddannelserne til SOSU-assistent og SOSU-hjælper, som kommuner og regioner forpligtes til at oprette. Der er tale om årligt 6.000 lærepladser for assistentelever og 3.000 for hjælperelever frem til og med 2026. Derudover forpligter KL sig i aftalen til, at alle kvalificerede elever, der i 2021 og 2022 søger ind på uddannelsen til SOSU-assistent, vil få en læreplads, når de har afsluttet grundforløbet.

20. Af *Trepartsaftale om styrket rekruttering til det offentlige arbejdsmarked* fremgår det, at det i 2024 skal evalueres, om forpligtelsen har givet anledning til en markant stigning i aktivitet. Derudover vil udviklingen i antallet af SOSU-assistentelever blive fulgt tæt, og i det omfang aktiviteten væsentligt overstiger det forventede, vil parterne bag trepartsaftalen drøfte behovet for eventuelle ændringer.

21. Rigsrevisionen kan konstatere, at der er aftalt indsatser særligt rettet mod det offentlige arbejdsmarked i forhold til SOSU-området, og at det i 2024 skal evalueres, om initiativerne har givet anledning til en markant stigning i aktivitet. Rigsrevisionen vil fortsat følge, om de indsatser, der er besluttet med *Trepartsaftale om styrket rekruttering til det offentlige arbejdsmarked*, har givet anledning til en markant stigning i aktivitet, jf. den forventede evaluering i 2024.

Bo Brabrand
sætterigsrevisor